

KOULUTUS, KULTTUURI JA VIESTINTÄ -ENNAKOINTIRYHMÄ

TURBOAHDETTU SUOMI (TEHOILLEN): EUROOPAN TIE (BAU+)

Turbo-Suomessa huomio kiinnitetään ennen muuta tuloksiin, kilpailukykyyn ja tuottavuuteen, joiden saavuttamiseen ei tarvita regiimi-tason mullistuksia. Sen sijaan siihen tarvitaan vahvaa Euroopan unionia, joka parhaiten turvaa pienen maan edut maailmanmarkkinoilla ja jonka ytimiin Suomi pikku valtionakin itseoikeutetusti kuuluu. Oikeutus perustuu menestykseen, joka jaetaan muiden pohjoisten maiden kanssa.

Turboahdettu Suomi -skenaarion perusilme on dynaaminen ja tulevaisuususkoinen tavalla, jossa talous on keskeisin toiminnan määrittäjä. Suomen lähtökohta on hyvä. Perusinfra ja instituutiot ovat kunnossa, joskin hieman jäykkiä. Huolipuhe liittyykin enimmäkseen siihen, miten markkinaa avataan ja regulaatiota höllennetään. Toimialoilla tunnustetaan teknologian käynnistämä murrosvaihe. Vuoden 2035 työelämässä robotit toimivat koulujen ja opettajien (tai median ja toimittajan) apuna, eivät niiden sijaan. Vallalla on ajatus, että teknologia on hyödyllistä, kunhan se pidetään avustavassa roolissa. Kun robotit hoitavat rutiinit, niin opettajalla on enemmän aikaa kohdata lapset ja nuoret ja ohjata heidän kasvuaan ja oppimistaan. Tästä ”ihmiskorosteisesta” peruslinjasta poikkeuksena on peliala. Sen ohjelmilla ja palveluilla on yhä suurempi merkitys pedagogiikassa. ”Pelialan kasvukäyrä on kohonnut korkealle vuonna 2035, suurin volyyymi on viihdesovelluksissa, mutta eniten kasvuaan ovat lisänneet hyötyohjelmat, joita on koulutus-, kehittämis-, työelämä- ja palvelukäytössä.”

Koulutussäästöt ovat vähentäneet koulujen määrää, mutta se ei ole vaikuttanut opetukseen, joka on monipuolisempaa ja laajempaa suuremmissa yksiköissä kuin pienissä. Tosin peruskoulujen ryhmäkoot ovat vuonna 2035 kasvaneet ja oppimisen henkilökohtaistumista on jouduttu karsimaan. Peruskoulujen määrä on vähentynyt, mutta päätrendin vastaisesti yksityiskoulujen määrä on kasvanut. ”Se on tuonut koulujärjestelmään yksilöllisyyttä, monimuotoisuutta, läpinäkyvyyttä ja kustannussäästöjä.” Peruskoulujen tasoissa esiintyy alueellisesti eroja. Erojen taustalla vaikuttavat valintakokeet, joiden käyttö on lisääntynyt.

Varhaiskasvatuksessa yksityisillä palveluntarjoajilla on hallitseva rooli. Isoissa kaupungeissa perusopetuksen puolelle on syntynyt koulumarkkinat, ja koulut kilpailevat keskenään hyvistä oppilaista. Ammatillisen koulutuksen reformi on lisännyt ylioppilastutkinnon houkuttelevuutta. Ylioppilastutkintojen määrä ei ole silti merkittävästi kasvanut, mutta ei myöskään vähentynyt, kun ylioppilastutkinnosta on tehty nykyistä selkeämmin portti jatko-opintoihin.

Yritysten kanssa tehdään yhteistyötä, mutta varotaan sitä, että “kouluista tulee yritysten markkinakenttiä ja oppilaista ja opettajista yritysten mannekiineja”. Kansainvälistymisen ja eurooppalaisen opetuksen yhtenäistymisen myötä vieraskielisten määrä Suomessa on kasvanut; suhteelliseen osuuteen vaikuttaa myös se, että kotoperäinen syntyvyys on matalalla tasolla. Vaihdamme ulkomaille on vähäisempää kuin aikaisemmin. Siihen on vaikuttanut korkeakoulujen sisäänoton uudistus, jonka jälkeen reitti kotimaisiin yliopistoihin on nopeutunut.

Jokaiselle oppilaalle tarjotut ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat lisänneet oppimisen yksilöllisyyttä ja sitä kautta kasvatuksen ja koulutuksen kohdentumista kunkin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Data on otettu hyötykäyttöön, mutta paljon on vielä petrattavaa. Tiedetään, että oppimisvaikeudet ovat keskeinen syrjäytymistä selittävä tekijä. Oppimisen erityisvaikeudet ovat varsin yleisiä, sillä koululaisista ja aikuisista noin 5 prosenttia kärsii erilaisista oppimisen erityisvaikeuksista. Tieto ei kuitenkaan ole jalostunut teoiksi. Tehostetun ja erityisen tuen tarvitsijoita on vuonna 2035 enemmän kuin pystytään apua antamaan. Myös diagnoosit ovat lisääntyneet, mikä on siinä mielessä positiivista, että mielenterveyteen ja oppimisvaikeuksiin kiinnitetään enemmän huomiota.

Lukemisen erot heijastuvat yhteiskunnallisiin eroihin. Heikko lukutaito ja huono taloudellinen ja sosiaalinen asema korreloivat keskenään. Mediamaisema on muuttunut kuin olisi siirrytty Pohjanmaalta Savoan. Selkoinen on vaihtunut niemiä ja notkoiksi. Sisältöjä suodatetaan henkilökohtaisten valintojen ja mieltymysten mukaisesti niin, että “maailmat ja maisemat” uhkaavat tyystin eriytyä toisistaan. Some-käyttäjien osuus kasvaa vuoteen 2035 ja ylikin, koska väestöä kuolee vanhemmasta some-passiivisesta päästä pois ja diginatiivit muodostavat yhä suuremman osan kokonaisväestöstä. Kasvu tasaantuu vasta vuoden 2050 jälkeen.

Jos mediaa ajatellaan sanoman kuljetuksena, niin media-alalla on vilkasta. Viestiä välitetään ja kulutetaan jatkuvasti enemmän ja väkevämmin: nopeammin, reaaliaikaisemmin, personoidummin. Yksilölliset sisältövirrat täydentävät muita mediapalveluita, mutta eivät kokonaan korvaa perinteistä massauutisointia. Identiteettiprofilointi jatkuu ja kiihtyy. Tietosuojalainsäädäntö jarruttaa kehitystä jonkin verran, mutta kuluttajat eivät ole asiasta huolissaan. Mainokset uppoavat häiritsemättä somemedioihin. Panelistien enemmistön mielestä kehitys ei ole toivottavaa, koska se kaventaa yleissivistystä ja voimistaa tiedollisten kuplien syntymistä.

Laadukas kansallinen laatumedia on pitänyt pintansa vuoteen 2035, vaikkei olekaan enää mainstreamia. Myös julkinen palvelu eli Yleisradio kuuluu tähän ryhmään. Valtavirtamedia säilyttää ”agenda setting” -asemansa, mutta sanomien vastaanotto- ja välitysmekanismit ovat moninaistuneet. Printin merkitys ei ole vuonna 2035 kokonaan hävinnyt, vaan se profiloituu eksklusiivisena

tuoteryhmänä ja erottuu merkityksellisenä omalle viiteryhmälleen. Turboahdetussa Suomessa arvokas toiminta löytää myös sille soveliaan taloudellisen muodon.

Turboahdettu Suomi -skenaarion kulttuuripoliittinen linja on enemmän kotoperäistä kuin mediassa, jossa Facebookin kaltaiset jätit hallitsevat bisnestä, joksi kulttuurikin on osaksi muuttumassa. Raha määrittää kulttuurikenttää, jonka sisällöistä eivät vastaa ”harmaat pantterit”, vaikka ovatkin yhä merkittävämpi kuluttajajoukko. Valtaa käyttävät yksityiset ja julkiset rahoittajat ja tietysti taiteen tekijät itse. Taiteesta ei ole kehittynyt pelkkää tilaustoimintaa, vaikka tilausten määrä onkin noussut. Taide on tärkeä kilpailutekijä kaupunkien brändäämisessä ja kaupunkisuunnittelussa.

Korkeakulttuurin osuus kaikesta tarjonnasta on marginalisoitunut vuonna 2035 ja taidelaitokset joutuvat kilpailemaan yleisöstään markkinatalouden tyyliin. Kulttuurin kulutus on polarisoitunut. Suurkuluttajat lukevat niin kaunokirjallisuutta kuin tietokirjallisuutta, kun taas ”pienkuluttajien” ajan ”varastavat” aivan muunlaiset sisällöt, joiden formaatti ei tunnu niin pysähtyneeltä, raskaalta ja vaikealta kuin kirja. Sama dikotomia koskee kaikkea institutionaalista taidetoimintaa. Digitaalisen ja korkeakulttuurin vastapainoksi on vuonna 2035 vahvistunut elinvoimaiseksi ns. Maker- eli itse tekemisen kulttuuri, jonka toimijoita yhdistävät kehollisuus, toiminnallisuus ja kädentaidot. Tälle toiminnalle on tyypillistä, että ammattilaisten ja harrastajien välinen rajalinja hämärtyy.

KAUPUNKIEGOLOGINEN SUOMI (EGOILLEN): KAUPUNKIVALTIOIDEN TIE (MUUTOS+)

Kaupunkiegologinen Suomi edustaa purkautuvien valtioiden vaihetta, jossa maailmaa organisoidaan alueiden ja verkostojen kautta. Osallisuus- ja jakamiskokemukset uudistavat demokraattiset instituutiot ja energisoivat alueyhteisöjen toimintaa tavalla, jossa taloudellisen bruttokansantuotteen sijasta seurataan monia muitakin (laatu)kriteereitä alueiden asettaessa toiminnalleen tavoitteita, joita ne sitten demokraattisin instituutioin toteuttavat.

Lokaalisuuden merkitys on kasvanut reaktiona globaalisuuden megatrendille. Ihmisellä on tarve kiinnittyä johonkin. Glokaalit voimat eivät ole Kaupunkiegologinen Suomi -skenaariossa toisiaan poissulkevia vaan vuorovaikutteisia. Olennainen skenaariopiirre on se, että tässä kehitysvaiheessa suurin energia syntyy paikallisesti. Pitkään kestänyt keskittyminen ja integroituminen on johtanut vaikuttamisen kokemuksen puutostilaan, johon mahdollisuus vaikuttaa välittömään elämänympäristöön tuo uutta virtaa. Ilmiö on osittain piiloinen elinvoimaansa menettävillä alueilla, mutta tulee näkyväksi kasvavissa keskuksissa, jotka ”kopioivat” toimintatapojaan ja kulttuuriaan

maailman mittakaavaisesti.¹ Kaupunkiegologinen skenaario ei siten ole globalisaation vastaista. Se on kääntänyt megatrendituulen selkänsä taakse ja käyttää sitä uusiutuvan energian lähteenään.²

Ennakointiryhmän toimialojen murrokseen suhtaudutaan Kaupunkiegologinen Suomi -skenaariossa uteliaasti ja toiveikkaasti: ”Teknologian kehitys ja digitalisaatio tulevat vaikuttamaan väistämättä kaikkialle. Pidän trendiä myös lähtökohtaisesti suotavana, koska mikään mainituista aloista ei mielestäni ole ’valmis’ siinä mielessä, etteikö niitä voisi ja pitäisi kehittää. Prosessien kuluessa tehdään taatusti virheitä ja mennään välillä harhaan.” Harhapolut ovat osa kehitystä. Keskittynyttä vaihetta seuraava alueiden aloitteellisuus lisää kokeiluja ja niiden kautta myös mahdollisuuksia löytää ratkaisuja viheliäisiinkin ongelmiin. Se, mikä on suuressa mittakaavassa mahdotonta, saattaa purkautua, kun päästään testaamaan erilaisia ideoita sopivan rajatussa ja vastaanottavassa ympäristössä.

Teknologia ja sen mahdollistama sosiaalinen uudelleenorganisointumisen on polttoainetta, jonka jakelupisteet ovat verkossa. ”Meitä on suojannut pieni kielialueemme. Tekoäly on poistanut tämän suojan, ja disruptio on kohdannut kaikkia aloja. Joillekin se on kääntynyt mahdollisuudeksi.” Median iso murros käynnistyi yhteiskunnallisen, taloudellisen ja teknologisen kehityksen vaikutuksesta, kun internet ja digitalisaatio alkoivat syrjäyttää perinteisiä toimintamalleja. Tästä näkökulmasta media-ala on ollut disruptioalaa jo vuosituhannen alusta lähtien, mutta digitalisaatiokehitys toki jatkuu edelleen. Jo nyt tunnettuja mutta markkinaosuuttaan paljon lisääviä digimedioita ovat vuonna 2035 äänikirjat, kuunneltavat opaskierrokset, äänimaisemat ja taidekokoelmat.

Pirstaleinen ja hajautunut uutisvirta kaivertaa kansakunnan yleissivistystä ja vahvistaa polarisaatiota. 1980-luvun yhtenäiskulttuuriin ja muutamaa mediaa ei ole kuitenkaan paluuta. Yleismedioita ei enää käytännössä ole, vaan kaikki sisältö on enemmän tai vähemmän kohdennettua. Näin tapahtuu vähäisessä määrin jo nyt, kun kukin voi valita seuraamansa aiheet. Vuoden 2035 erityispiirre on vahva sosiaaliseen mediaan kohdistuva vastaliike, joka on moninkertaistanut pienten riippumattomien medioiden käytön. Suhtautuminen sosiaaliseen mediaan on vaihtunut varaukselliseksi. Se taas on johtanut itsesääntelyyn, jolla pyritään ehkäisemään haittavaikutuksia.

---

¹ Paikallisuus – tai alueellisuus – näyttää Euroopan mantereella lisääntyvän, kun itsenäisyydestä haaveilevia alueita aktivoituu eri puolilla mannerta. Ajuri on kansallinen ja politiikka populistista. Kehitysvaihe energisointia, muttei ratkaise maapallonkokoisia ongelmia. Skenaarion toisella laidalla hifistelevät kaikkien maailman kaupunkien ”punavuorelaiset” trendin haistelijat.

² Lokaalin lumo lisääntyy paradoksisesti kaupungistumisen seurauksena. Kärki-alueina toimivat menestyvät kaupungit, jotka eri puolilla maailmaa haastavat valtiota. Ilmiö ei rajaudu kärkiseutuihin, vaan ennen pitkää kaikki alueet alkavat tietoisemmin tavoitella onneaan. Niin on tapahtunut tähänkin asti, mutta toiminnan voima ja kirjo lisääntyvät. Valtiota ei horjuteta suoraan, vaan ilmiö etenee eroosion kaltaisesti. Ihmisten käyttäytymismuutokset välittyvät hiljalleen paitsi kulttuuriin myös politiikkaan. Aika on tiheänä erilaisia aloitteita ja toimintaa, jotka signaloivat ihmisten lähiyhteisöistä nousevaa suhteellisen järjestäytymätöntä joukkovoimaa, jonka tavoitteet voivat olla ristiriitaisia.

Koulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa muutos on hiipinyt mediaa piiloisemmin, kun kyseessä ovat julkissektorin instituutiot, joiden tilannetta ei mitata joka aamu kuluttajamarkkinoilla. Murroksen aura kyntää hitaammin, mutta ehkä myös syvemmin varsinkin, kun tarkastellaan tilannetta vuonna 2035. Sähköinen portfolio yhdistää silloin formaalin ja informaalin oppimisen sekä eri koulutusjärjestelmät, joskaan portfolio ei korvaa tutkintoja. Tutkintojen sisällöt ja arviointi ovat kehittyneet ja mukautuneet tukemaan yksilöllisiä opintoja. Henkilökohtaiseen "opintokirjaan" kootaan niin korkeakoulu- kuin muitakin suorituksia personoiduksi opintokokonaisuuksiksi ja erilaisten osaamisten näytöiksi. Koulun ulkopuolella tapahtuva informaali ja nonformaali oppiminen ovat lisääntyneet, vaikka edelleen tarvitaan paikkoja, joissa informaali oppiminen todennetaan ja arvioidaan yhdessä formaalin, tavoitteellisen oppimisen kanssa. Koulutusjärjestelmä on oppijan kannalta oppimismahdollisuuksien tilkkutäkki, jossa mentoroinnin ja yksilöohjauksen merkitys kasvaa. Riippuvuus yhdestä "alma materista" löystyy.

Yksityiskoulujen määrä on kasvanut reippaasti vuonna 2035 siitä, mikä oli tilanne vuonna 2018. Se on monen mielestä "tuonut koulujärjestelmään yksilöllisyyttä, monimuotoisuutta, läpinäkyvyyttä ja kustannussäästöjä". Päinvastoin kuin Ruotsissa, yksityiskoulut ovat lain mukaan voittoa tavoittelemattomia ja toimivat kunnan ja valtion kanssa samojen lakien ja asetusten mukaisesti. Näillä reunaehdoilla yksityiskoulujen on mahdollista yhdistää suuri osa yrityksen ja julkisen sektorin eduista.

Osa nykyisistä ammatillisista tutkinnoista on hävinnyt kokonaan, kun robotit tekevät työt. Toisaalta on syntynyt aivan uudenlaisia ammatteja, joihin tarvitaan koulutusta. Vastaus työelämän murrokseen on se, että lukiokoulutuksen osuutta on kasvatettu sillä perusteella, että laaja ja monipuolinen yleissivistys on parasta työelämäkoulutusta nopean muutoksen tilassa. Jokaiselle tarjotut ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat lisänneet oppimisen yksilöllisyyttä ja sitä kautta kasvatuksen ja koulutuksen kohdistumista kunkin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Data on otettu hyötykäyttöön.

Vuonna 2035 on oivallettu resursoida tehostettuun ja erityiseen tukeen varhaisessa vaiheessa ja riittävästi. Tiedossa on, että korjaavat toimenpiteet ovat myöhemmin vaikeita niin yksilölle kuin yhteiskunnalle. Toinen tuottava investointi on maksuton varhaiskasvatus ja pakollinen esiopetus. Ne mahdollistavat oppimisvaikeuksien varhaisen tunnistamisen ja auttamisen. Tämä vähentää tehostetun ja erityisen tuen tarvetta myöhemmin peruskoulussa. Kolmas mainio investointi on tuki aikuisille, joille on jäänyt kielteinen kokemus oppimisesta ja joita jatkokouluttautuminen ei motivoi.

Yhä pienempi osuus väestöstä tekee automaation takia perinteisiä töitä, sen sijaan kaikkia kannustetaan (tai pakotetaan) olemaan jollain tavalla aktiivisesti mukana yhteiskunnan rakentamisessa ja tekemään osuutensa kehityksestä. Digitaalisen kulttuurin rinnalla on vahvistunut itse tekemistä

korostava ns. Maker-kulttuuri, jonka toimijoita yhdistävät kehollisuus, toiminnallisuus ja kädentaidot. Kädentaitoja hyödyntävät luovat taiteilijat ja toimijat yhdistävät voimiaan ja parantavat elantoaan osuuskuntien kautta.³ Tietokone ei pysty lisäämään tekstiin affektiivista, tunteisiin vetoavaa osuutta eikä selittämään numeroiden takana olevia syitä ja seurauksia, joten ihmisiä tarvitaan edelleen vuonna 2035 ymmärtämiseen, selittämiseen ja tuntemiseen.

Kulttuuritapahtumien valtti on kokonaisvaltainen kokemus, jota digitaalisuus ei korvaa, vaikka sen vaikutus muuten tavattomasti lisääntyy. Ihmiset kaipaavat kaikilla aisteilla koettavia elämyksiä, joita vuoden 2035 teknologia kykenee vain osaksi simuloimaan. Yhteisöllisyyden ja yhteisöllisten kokemusten osalliseksi pääsemisen kaipuu ohjaa ihmisiä konsertteihin ja muihin kulttuuritapahtumiin. Osallistava teatteri, jossa katsojat pääsevät osallistumaan esitykseen, kiinnostaa vuonna 2035 kasvavaa yleisöä.

Kaupunkiegologinen Suomi -skenaariossa tunnistetaan kulttuurin aikaa kestävä paradoksi. Kulttuuristen artefaktien tuottamisella pitäisi olla pelkästään itseisarvo, jotta se toteuttaisi yhteiskunnallista tehtäväänsä olla itsenäisesti dialogissa kulloisenkin ajan ilmiöiden kanssa. Sitä tehtävää ei voi alistaa taloudelle. Toisaalta talous on toimeentulon kannalta välttämätöntä. Vuonna 2035 mahdoton yhtälö on melkein ratkeamassa, kun instituutioita ja yhteistoimintasuhteita uudistetaan. Paino on sanalla "melkein", koska taide ei perusolemukseltaan ole liikkuvaa eikä kauan pysy pullossa, jos korkki on auki. "Taide versus muu elämä on kulttuurisen modernin tuottama jaottelu", jonka murenemisesta on merkkejä vuonna 2035. Lisätyn todellisuuden kaltaiset seikat hajottavat tätä dikotomiaa, kun taide ja muut tilat limittyvät. Trendinä on yleisemminkin taiteen ja "muun elämän" keskinäinen sulautuminen. Sulautumista edustavat myös erilaiset ammattikombinaatiot kuten "arkkitehti-kirvesmies-puutarhuri/koodaaja"-yhdistelmä.

Skenaariolle tyypillisesti myös virtuaalisuus vahvistuu. Vuonna 2035 moni arjen toiminta on pelillistetty (gamification) tavalla, jonka merkit olivat näkyvissä jo 15 vuotta aikaisemmin, kun monenlaiset teknologiset välineet, robotit ja ohjelmat helpottivat kansalaisten arkea kotona ja työpaikalla. Viihdeteollisuus on oma maailmansa kaikkialla. Se on jo nyt suurimmalle osalle lapsia ja nuoria arkipäivää – paljon tutumpi ja houkuttelevampi kuin esimerkiksi radio, televisio tai lehdet. Vuonna

---

³ Luova toiminta ja ajattelu, erityisesti luovat toiminnot ja kädentaidot, kiehtovat entistä suurempaa joukkoa kansalaisia. Tämä johtuu siitä, että ihmisellä on luontainen kaipuu tehdä käsillään jotain, ja siihen on tullut koulutus uudistusten myötä lisää mahdollisuuksia. Itseilmaisun lisääntyminen ja vanhojen roolien sekoittuminen muuttavat toimijasuhdetta. Tuottajan ja kuluttajan roolien sekoittuminen alkoi jo ennen vuotta 2035. Omien tuotosten matalan kynnyksen julkaisemista ovat vauhdittaneet muun muassa mobiililaitteiden ominaisuuksien nopea kehitys ja helpompi saatavuus sekä erilaisten sovellusten kehittyminen.

2035 pelialalla tarvitaan muutakin kuin koodi- tai taideoosaamista. Monien palveluiden ja tuotteiden kehittämisessä ”yleisö” on tärkeä osallistujaosapuoli. Sama koskee kaikkea muutakin julkista toimintaa. Tuotteita, nettikauppoja, tieteellisiä artikkeleita ja paljoo muutakin arvioidaan käyttäjäverkostoissa tavalla, joka välittyy ja vaikuttaa kulutukseen. Kuluttajat ottavat kantaa juttuihin eri medioissa jakamalla ja kommentoimalla niitä, mikä luo lisämerkityksiä mediasisällöille.

Kaupunkiegologinen Suomi -skenaariossa yhteiskunta on ristiriitaisesti eriytyvässä, kerrostumassa ja sekoittumassa.⁴ Ristiriidan mahdollistavat yhteisöjen ameebamaisen liukkaasti muuttuvat piirteet ja vastapiirteet. Ideat kopioituvat nopeasti mutta myös muuntuvat ja tarttuvat vastamahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien runsaus synnyttää myös uhkia. Hyvin toimeentulevat ihmiset maksavat toisten ihmisten tuottamista palveluista ja kulttuurista. Muut joutuvat tyytymään koneisiin. Työelämän valikoivuus johtaa moraalien venyttämiseen. Vuonna 2035 käytetään keskittymiskykyä parantavia ADHD-lääkkeitä buustaamaan koemenestystä. Skenaariossa on suuria tunteita, utopioita mutta myös dystopioita. Ainoana skenaariona Kaupunkiegologisessa Suomessa vuosi 2035 tulee tarkastelluksi myös ihmisen ja koneen koko ajan väkevöityvän liiton näkökulmasta. Transhumanismin – teknologisen singulariteetin – merkit ovat silloin näkyvissä. Se on yhdelle toivottava utopia ja toiselle dystopia.⁵

Lähde: Metodix Oy, kuvaus laadittu ennakointiryhmän Delfoi II-aineistojen pohjalta.

---

⁴ Kaupunkiegologisen Suomen yhteisökuva on sumea. Toisaalta skenaario nousee yhteisövoimasta ja osallisuudesta, mutta sosiologisessa mielessä se on enemmän fiilistelevä ja flow-keskeinen kuin rakenteisesti toisia huomioon ottava, jollainen toinen muutosskenaario ”Ekonologinen Suomi” on. Kaupunkiegologinen Suomi -skenaarioiden muutosenergia syntyy yksilön ja lähiyhteisöjen (identiteettiyhteisöt) välisestä luovasta ja voimauttavasta suhteesta, joka ei nosta esiin eri ryhmien läpi kulkevia tai niitä erottavia sosiaalisia rakenne-eroja, joille skenaariot Ekonologinen Suomi ja Hitaasti mutta varmasti -Suomi ovat herkkiä.

⁵ Kaupunkiegologinen Suomi- ja Turboahdettu Suomi -skenaarioiden painottaminen piilottaa ER3-ennakointiryhmässä yhden keskeisen jännitteen, jonka toista osapuolta edustavat Ekonologinen Suomi- ja Hitaasti mutta varmasti -Suomi -skenaariot. Kaupunkiegologinen Suomi- ja Turboahdettu Suomi -skenaariot eivät ensisijaisesti kiinnitä erityishuomiota – tai huolta – yhteiskunnan sosiaaliseen kestävyteen. Sote-ennakointiryhmä (ER7) on sukua KoKuVi:lle. Molemmissa paneelissa on vahva yhteiskunnallisen koheesion eetos, jota ei esiinny muissa ryhmissä.